

SISÄISEN TURVALLISUUDEN STRATEGIAN TOIMENPITEET - toimeenpanosuunnitelma

Nro	Toimenpide	Toimeenpano	Vastuutaho	Aikataulut
1.1	<p>Luodaan sisäisen turvallisuuden strategisen tason analyysi- ja ennakointi-toiminto valtioneuvostotason johtamisen ja yhteiskunnallisen päätöksen- teon sekä sisäisen turvallisuuden verkostoyhteistyön tueksi.</p> <p>Analyysointi- ja ennakointitoiminto kerää, analysoi ja raportoi tietoa keskeisiksi tunnistetuista sisäisen turvallisuuden ilmiöistä. Lisäksi toiminto suorittaa jatkuvaa sisäisen turvallisuuden ilmiöiden ennakointia sekä tutkimuksiin ja selvityksiin perustuvaa arviointia eri toimijoiden ja päätöksenteon vaikutuksesta turvallisuusilmiöihin.</p>	<p>Sisäministeriö <u>on asettaa-asettanut</u> ministeriön ennakointi-ryhmän ja sisäisen turvallisuuden ennakoitiverkoston.</p> <p>Ennakoitityössä luodaan menettelyt strategian määritelmän mukaisten keskeisten sisäisen turvallisuuden ilmiöiden määrittelylle, mittaamiselle, selittämiseksi ja ennakoinnille.</p> <p>Työ sovitetaan yhteen valtioneuvoston laajan ennakoitityön ja kokonaisturvallisuuden ennakoitiverkoston työn kanssa. Työ tehdään tiiviissä yhteistyössä ilmiöiden kannalta keskeisten sidosryhmien kanssa.</p> <p>Ennakoitiverkosto raportoi säännöllisesti sisäisen turvallisuuden tilasta sekä keskeisten ilmiöiden kehityksestä julkishallinnolle, elinkeinoelämälle sekä kolmannelle sektorille. Tieto saatetaan sisäisen turvallisuuden laajan yhteistyöverkoston käyttöön strategian myötä perustettavassa palveluväylässä (toimenpidekokonaisuus 8).</p>	<p>SM - HKO - osastot</p> <p>Muut vastuutahot: - HÄKE - MIGRI - CMC Finland - POHA - KRP - SUPO - RMVK - PoliAMK - Pelastusopisto - Tulli <u>- muut sisäisen turvallisuuden toimijat ja sidosryhmät</u></p>	<p>Ennakoitiryhmä ja -verkosto asetettu 12/2017.</p> <p>Verkosto käynnistää yhteistyön sidosryhmien kanssa 2018.</p> <p>Valtioneuvoston tulevaisuus- katsauksen sisäisen turvallisuuden kokonaisuus 2018.</p> <p><u>Sisäisen turvallisuuden keskeiset ilmiöt ja mittarit 5/2018.</u></p> <p><u>Keskeisten ilmiöiden täydentävät ja ennakoivat indikaattorit 12/2018.</u></p> <p><u>Ensimmäinen sisäisen turvallisuuden tila -raportti 12/2018.</u></p> <p>Jatkuvaa toimintaa.</p>
1.2	<p>Luodaan tutkimus- ja rahoitusyhteistyön rakenteet ja käytännöt sisäasiainhallinnon ja Eurooppalaisen hybridihenkilöstökeskuksen (Hybrid COE) välille.</p>	<p>Käynnistetään monimuotoinen yhteistyö turvallisuusviranomaisten ja osaamiskeskuksen välillä.</p>	<p>SM - HKO</p> <p>Muut vastuutahot: - sisäisen turvallisuuden viranomaiset</p>	<p>Vuonna 2018 komennetaan 2 htv sisäministeriön hallinnonalalta työskentelemään HybridCOE:ssa sisäisen turvallisuuden kannalta merkittävän hybridihenkilöstökeskuksen liittyvän tutkimustoiminnan parissa.</p>

				Jatkuvaa toimintaa.
2.1	Varmistetaan viranomaisten pitkän aikavälin resurssisuunnittelu.	<p>Sisäministeriön hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnitelman 2019 – 2022 valmistelu käynnistetty. Suunnitelma valmistellaan sisäisen turvallisuuden strategiassa tunnistettujen turvallisuuden muutosvoimien sekä strategian keskeisten päämäärien perusteella.</p> <p>SM/HKO ohjaa jatkossa sisäministeriön hallinnonalan resurssisuunnittelua perustuen analysointi- ja ennakoititoiminnossa (toimenpidekokonaisuus 1) sekä hallinnonalan virastojen ennakoinnissa tunnistettujen ilmiöiden edellyttämiin resurssi- ja suorituskykytarpeisiin.</p>	SM - HKO, osastot	Jatkuvaa toimintaa.
2.2	Tarkennetaan viranomaisten normaali- ja poikkeusolojen toimivaltuudet sekä virka-apumenettelyt, ja toteutetaan lainsäädäntöhankkeita hybridi- ja informaatiovaikuttamisen uuhin varautumiseksi, laittomaan maahan-tuloon varautumiseksi sekä terrorismiin, ääriliikkeisiin ja järjestäytyneeseen sekä verkko- ja talousrikollisuu-teen varautumiseksi ja vastaamiseksi. Päivitetään terrorismin torjunnan strategia.	<p>1. Tiedustelulainsäädäntöhankkeilla vastataan osaltaan toimenpiteessä tunnistettuihin lainsäädännöllisiin tarpeisiin.</p> <p>2. Rajavartiolainsäädäntöä uudistetaan vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön mukaisiin tarpeisiin.</p> <p>3. Arvioidaan poliisilain, esitutkintalain ja pakkokeinolain muutostarpeita sekä tarvittaessa valmistellaan lainsäädäntömuutoksia niin, että poliisilla on riittävät toimivaltuudet tietoverkkoympäristöön kohdistuvien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä niin, että tutkintavoimavarat voidaan kohdistaa asianmukaisesti ottaen huomioon tietoverkkorikosympäristöön kohdistuvien rikosten laatu ja asianomistajan asema.</p> <p><u>Arvioidaan turvallisuusviranomaisten keskinäisen virka-apulainsäädännön kattavuus laajasti ja toteutetaan tarvittavat muutokset.</u></p> <p><u>4. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin, palveluntuottajalakiin ja lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapaudesta sisällytetään säädökset häiriötilanteisiin varautumisesta.</u></p>	SM - HKO , PO, RVL Muut vastuutahot: - OM <u>- Tulli</u> <u>- PLM</u> <u>- STM</u>	<p>1. Lakiluonnokset ovat olleet lausuntokierroksella. Lakiesityksiä jatkovalmistellaan lausuntojen perusteella. Lakiesitykset annettaneen eduskunnan kevätistuntokaudella 2018.</p> <p>2. Lakiluonnoksen lausuntokierros päättyi 9/2017. Lausuntopalautteen edellyttämät muutokset on valmisteltu.</p> <p>3. Toteutetaan 2018. Käynnistyy keväällä.</p> <p><u>4. Toteutetaan keväällä 2018.</u></p>

2.3	Luodaan poliisille ja rajavartiolaitokselle myös normaalioloissa käytävissä olevat reservit ja harjoitetaan niitä. Valmistellaan tarvittavat säädosmuutokset.	<p>SM on käynnistänyt reservipoliisia (RESPO) koskevan lainsäädäntöhankkeen. Poliisihallituksella on käynnissä asiaa koskeva selvitys, jonka tarkoituksena on tukea lainsäädäntöhanketta mm. kartoittamalla reservipoliisien perustamiseen, käyttöön ja ylläpitoon liittyviä käytännön tarpeita.</p> <p>Rajavartiolaitos on muodostanut, varustanut ja kouluttanut evp-reservin. Asevelvollisia voidaan käyttää Rajavartiolaitoksen toiminnan tukena silloin, kun siihen on erityinen tarve. HE:ssa rajavartiolaitain muutoksista kehitetään asevelvollisten käytettävyyttä näissä tilanteissa.</p>	<p>SM - PO, RVL</p> <p>Muut vastuut: - POHA</p>	<p>Reservipoliisia koskevan lakihankkeen määräaika on vuoden 2017 loppuun. Poliisihallituksessa on vireillä hanke reservipoliisin käytännön toimien määrittämiseksi ja aloittamiseksi.</p> <p>Reservien käyttöönoton jälkeen jatkuvaa toimintaa.</p>
2.4	Laaditaan kehittämissuunnitelma henkilöstön osaamistarpeiden kehittämiseksi, määritetään sisäisen turvallisuuden viranomaisten ydintehtävät ja yhteistyön tehostamistarpeet, priorisoidaan poliisitoiminnot, määritetään ja varmistetaan hätäkeskushenkilöstön vähimmäistaso.	<p>1. Kartoitetaan keskeiset osaamisen hallinnan painopistealueet ja määritellään osaamisen hallinnan prosessit. Jalkautetaan osaamisen hallinnan tavoitteet yksilötasolle ja tuetaan hallinnonalan virastoja osaamisen hallintaan liittyvässä kehittämisessä.</p> <p>2. Määritetään ydintehtävät ja yhteistyön tehostamistarpeet erillisenä projektina ja arvioidaan jatkotoimenpiteet selvityksen perusteella. Parannetaan tuottavuutta, kehitetään prosesseja sekä hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia. Varmistetaan viranomaisten pitkän aikavälin resurssisuunnittelu.</p> <p>3. Otetaan käyttöön terrorismin uhkatasoihin liittyvä sisäisen turvallisuuden viranomaisten yhteinen toimintamalli.</p> <p>4. Käynnistetään valmistelu yhteistyössä Poliisihallituksen kanssa poliisitoiminnan prioriteettien asettamiseksi ja mahdollisen harkintavallan lisäämiseksi poliisin tehtävien ja esitutkintapakon osalta.</p>	<p>SM - PO, HKO, PEO, RVL, <u>MMO</u></p> <p><u>Muut vastuut:</u> <u>- Tulli</u></p>	<p>1. Työ käynnistyy vuoden 2018 aikana.</p> <p>2. SM:n hallinnonalan pitkän aikavälin resurssisuunnittelu käynnistynyt; tehdään julkisen talouden suunnitelman (JTS) valmistelun yhteydessä. Kevät 2018 eteenpäin.</p> <p>3. Työ käynnistynyt. Yhteinen toimintamalli valmistuu 2018.</p> <p>4. Työ käynnistynyt. Esitys keväällä 2018.</p>
2.5	Toteutetaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten tarvittavia kalusto- ja järjestelmähankintoja suuronnettomuuksiin, terrorismiin, hybridiuhkiin,	Hankinnat toteutetaan strategiakauden aikana erillisten suunnitelmien mukaisesti.	<p>SM - PO, PEO, RVL</p> <p><u>Muut vastuut:</u></p>	Työ käynnistynyt. Toimeenpannaan osana viranomaisten toiminnan ja talouden suunnittelua vuosina 2018 - 2020.

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

	verkkorikollisuuteen ja muihin muutuneen toimintaympäristön uhkiin vastaamiseksi.		<u>hot:</u> <u>- Tulli</u>	
2.6	<p><u>a) Vahvistetaan itärajan valvontaa sekä rajatarkastuksia, päivitetään varautumissuunnitelmat ja tiivistetään yhteistyötä Frontexin kanssa.</u></p> <p><u>b) Vahvistetaan poliisin näkyvyyttä sekä toimintavalmiutta varmistamalla poliisimiesten riittävä vahvuus</u></p>	<p><u>a) Rajavartiolaitos toteuttaa henkilöstön kohdentamista <u>itärajan valvontaan</u> erillisen suunnitelman mukaisesti.</u></p> <p><u>Tulli vahvistaa rajat ylittävää tavaraliikenteen valvontaa.</u></p> <p><u>Käydään läpi turvallisuusviranomaisten varautumissuunnitelmat ja toteutetaan muuttuneen toimintaympäristön mahdollisesti edellyttämät muutokset.</u></p> <p><u>b) Varmistetaan poliisimiesten määrän säilyminen vuoden 2017 tasolla.</u></p>	<p>SM - PO, PEO, RVL, <u>MMO</u></p> <p><u>Muut vastuut:</u> <u>- Tulli</u></p>	<p>1. <u>Rajavalvonnan kohdentaminen käynnissä käynnissä.</u> Viimeiset siirrot ja kohdentamiset 9/2018 mennessä.</p> <p><u>Varautumissuunnitelmia koskeva työ on käynnistynyt. Toteutetaan vuoden 2018 aikana.</u></p> <p><u>b) Toteutetaan osana toiminnan ja talouden suunnittelua. Jatkuva toimintaa.</u></p>
2.7	Parannetaan varautumisen toimintamalleja kaikilla tasoilla jatkokehittämällä viranomaisten yhteistoimintaa, kansallista riskienarviointia, varastointimenetelmiä, aie- ja valmiussovimuksia julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä, suuronnettomuusvalmiutta sekä varmistamalla näihin liittyvä harjoitustoiminta	<p>1. Maakuntauudistuksen yhteydessä kehitetään aluetason varautumisen yhteistyötä erityisesti v. 2020 toimintansa aloittavien maakuntien tehtävien puitteissa. Maakuntauudistuksen toimeenpanossa sisäministeriö vastaa poikkihallinnollisen maakuntien varautumisen kehittämisen koordinaatiosta.</p> <p>2. Kansallisen riskiarvioinnin laatiminen aloitettu SM/PEOn johdolla. Riskiarvio laajennetaan kattamaan YTS:n edellyttämä uhkamallisto.</p> <p>3. Pelastustoimen uudistushankkeen työryhmien työtä hyödynnetään suuronnettomuusvalmiuksien parantamisessa.</p> <p><u>4. Ohjeistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon varautuminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysjärjestelmän (ml. ensihoito) rakennemuutoksella parannetaan myös varautumisen</u></p>	<p>SM - PEO</p> <p><u>Muut vastuut:</u> <u>- varautumisvelvolliset toimijat</u> <u>sekä näiden ohjauksesta vastaavat</u> <u>- Turvallisuuskomitea</u></p>	<p>1. Kehittämisohjelma päättyy 2020 loppuun mennessä</p> <p>2. Kansallinen riskiarvio valmistuu 2018 loppuun mennessä.</p> <p>3. Hanke päättyy 2018 lopussa. Työryhmien työtä voidaan hyödyntää jatkokehittämisessä.</p> <p><u>4. Sote-</u></p>

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

		<u>poikkihallinnollisia toimintamalleja.</u>		<u>valmiussuunnitteluohjeistus-hanke käynnistetty keväällä 2017.</u>
2.8	Täsmennetään valtioneuvoston tilannekeskuksen, sisäministeriön, puolustusministeriön, muiden ministeriöiden sekä turvallisuuskomitean kesken reaaliaikaisen tilannekuvan toimintamalli hallituksen esityksen laiksi valtioneuvoston tilannekeskuksesta mukaisesti.		SM - osastot Muut vastuut: - VNK - PLM - UM - TPK - Turvallisuuskomitea	Luonnos toimintamalliksi valmistelu vastuutahojen yhteistyönä. Käyttöön vuonna 2018.
2.9	Arvioidaan valmiuslain päivitystarpeet eri hallinnonalojen näkökulmat huomioiden.	<u>Turvallisuuskomitean sihteeristö on valmistellut asiaa ja OM:llä on asiaan liittyvä jatkovalmistelu käynnissä.</u>	OM, SM <u>Muut vastuut:</u> <u>- Turvallisuuskomitea</u> <u>- eri hallinnonalat</u>	<u>Työ käynnistyy</u> <u>Toteutetaan</u> keväällä 2018.
2.10	Sisäministeriö toteuttaa poikkihallinnollisen itsearvioinnin siviilivalmiuden tilasta löytääkseen keskeiset siviilivalmiuden kehittämiskohteet. Arvioinnissa hyödynnetään kansainvälisiä arviointikriteereitä.		SM - PEO <u>Muut vastuut:</u> <u>- turvallisuustoimijat laajasti</u>	Itsearviointi tehty ja raportti valmistuu 1-2/2018.
2.11	Tehostetaan tiedonvaihtoa sisäasiainhallinnon viranomaisten ja valtioneuvoston tilannekeskuksen välillä liittyen sellaisten häiriötilanteiden havaintoihin, joiden voidaan katsoa liittyvän mahdolliseen hybridivaikutamiseen.		SM - osastot - virastot	Toteutetaan hallinnonalakohtaisten suunnitelmien perusteella. Jatkuvaa toimintaa.

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

2.12	Kehitetään strategista turvallisuusviestintää osana viranomaisten tavonomaista viestintää ja kriisiviestintää yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	<u>Valmistelu käynnistynyt. Sisäisen turvallisuuden strategian viestintäsuunnitelma esitellään ohjausryhmälle 3/2018, jonka perusteella jatkovalmistellaan strategisen turvallisuusviestinnän yhteinen toimintamalli.</u>	SM - viestintäyksikkö <u>Muut vastuut:</u> <u>- sisäisen turvallisuuden toimijat laajasti</u>	
2.13	Hyödynnetään siviilitiedustelua täysimääräisesti kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi terrorismilta, laitomalta tiedustelutoiminnalta ja muilta uhkilta. Luodaan tarvittavat pysyvät yhteistyörakenteet, jotta kaikki toimijat, jotka voivat estää ja torjua kansallisen turvallisuuden uhkia saavat tarvitsemansa tiedon käyttöönsä, tietoa voitaisiin vaihtaa monenvälisesti ja että toimenpiteistä voidaan sopia yhdessä toimijoiden tehtävien ja vastuiden mukaisesti.	Toteutetaan siviilitiedustelun ja suojelupoliisin ohjauksen kehittäminen sisäministeriön hallinnonalalla -työryhmän raportin (sisäministeriön julkaisu 16/2017) perusteella.	SM - PO Muut vastuut: - SUPO - turvallisuusviranomaiset	Työ käynnissä. Sovitetaan yhteen siviilitiedustelun lainsäädäntöhankeiden toimeenpanoaikataulun kanssa.
2.14	Laaditaan kyberrikollisuuden ennalta estävän toiminnan toimenpideohjelma. Selvitetään kansallisen oikeusapulainsäädännön kehittämistarpeet rajat ylittävän rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi erityisesti kyberrikollisuuden osalta.	1. Perustetaan työryhmä kyberrikollisuuden ennalta estävän toiminnan toimenpideohjelman laatimiseksi. 2. T-CY komitea edustaa Budapestin tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen jäsenvaltioita sopimusta koskevissa asioissa. Suomi osallistuu aktiivisesti T-CY komitean työhön ja näkee tärkeänä, että kansainvälisiä oikeusapuinstrumentteja tehostetaan ja rajat ylittävän digitaalisen todisteiden keräämistä koskevia menettelyjä selvennetään. Suomi osallistuu aktiivisesti myös siihen työhön, jota Euroopan unionissa tehdään rikosoikeuden käytön parantamiseksi verkkoavaruudessa.	SM - PO <u>OM</u> Muut vastuut: - POHA - KRP - SUPO <u>- Tulli</u> - keskeiset muut sidosryhmät	1. Työryhmätyöskentely 1/2018 - 4/2018, jonka jälkeen toimenpideohjelmaa ryhdytään toimeenpanemaan. 2. Jatkovaa toimintaa
3.1	Laaditaan syrjäytymiseen liittyvän	1. TEAS-tutkimushanke rikoksilla oireilevien nuorten palvelui-	OM	1. Tutkimushankkeen aikatau-

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

	rikollisuuden vähentämisen toimintamalli, jossa rikosprosessiin sovitaan yhteen eri viranomaisten toiminnot ja muiden, ennalta ehkäiseviä palveluita tuottavien tahojen toimenpiteet koordinoitusti ja yksilön tarpeet huomioiden.	<p>den tehokkuudesta: selvitetään nykytilanne - miten yksilölliset tarpeet selvitetään, miten palvelut vastaavat yksilöllisiä tarpeita sekä tukipalvelujen tehokkuus ja kustannushyödyt.</p> <p>2. Työryhmätyöskentely, jossa laaditaan tutkimushankkeen tulosten, kuulemisten ja aiemman tiedon perusteella toimintamalli, jolla varmistetaan, että rikoksiin syyllistyneiden nuorten kohdalla tehdään yksilöllinen arviointi tilanteesta ja tarpeista uusintarikollisuuden ehkäisemiseksi.</p> <p>3. Kootaan nuorten kanssa työskenteleville materiaalia, jonka avulla voidaan keskustella nuorten kanssa mm. rikoksista, rikollisuudesta ja rikoksen uhriksi joutumisesta.</p>	<p>- RTN</p> <p>Muut vastuut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - SM - OKM - Poliisihallitus - VKSV - RISE - THL - AVI - järjestöt 	<p>lu on 2/2018 - 1/2019.</p> <p>2. Työryhmätyön aikataulu on 3/2018 - 10/2018.</p> <p>3. Materiaalisivusto julkaistaan 3/2018.</p> <p>Toimintamalli ja materiaali viimeistellään tutkimushankkeen tulosten perusteella.</p>
3.2	Luodaan toimintamallit sekä ohjeet viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen keskinäiseen turvallisuusuhkia koskevan tiedon vaihtoon erityisesti moniammatillisessa työssä. Varmistetaan turvallisuusviranomaisten ja terveydenhuollon saumaton yhteistyö mielenterveysongelmista johtuvan väkivallan ja rikollisuuden ennaltaehkäisemiseksi. Selvitetään mahdolliset säädösmuutostarpeet ja toteutetaan ne.	<p>1. Valmistellaan toimintamalli osana yrityksiin kohdistuvan rikollisuuden torjunnan kehittämisen työryhmän toimintaa toimintavuoden 2017–2018 aikana.</p> <p>2. Kartoitetaan yhteistyön esteenä nähdyt tiedonvaihtoon liittyvät lainsäädännölliset ongelmat poliisin ja terveydenhuollon välillä. Selvitetään poliisin uhka-arvion lainsäädännöllisiä ja poikkihallinnollisen yhteistyön rakenteellisia toimintaedellytyksiä. Toimeenpannaan tarvittavat muutokset.</p> <p>Edistetään käynnissä olevassa päihdehuolto-, terveydenhuolto- ja mielenterveyslain sekä itsemääräämisoikeutta koskevan lainsäädännön valmistelutyössä poliisin ja terveydenhuollon välisen yhteistyön ja tiedonvaihdon edellytyksiä vakavien väkivallantekojen ennalta estämiseksi.</p> <p><u>3. Levitetään vakavan parisuhdeväkivallan uhrin auttamiseen kehitettyä MARAK-toimintamallia käynnistämällä uusia alueellisia työryhmiä ja koulutetaan viranomaisia riskinarvioinnin tekemiseen.</u></p> <p><u>4. Varmistetaan Ankkuritoiminnan tasainen laatu valtakunnallisesti sekä kuntien ja maakuntien ylimmän johdon tuki</u></p>	<p>SM</p> <p>- PO</p> <p>Muut vastuut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elinkeinoelämä - TSV - POHA - STM - THL - <u>maakunnat</u> - <u>kunnat</u> - <u>Kuntaliitto</u> 	<p>1. Valmistuu keväällä 2018.</p> <p>2. Kartoitus valmis 12/2017, jonka jälkeen ryhdytään toimenpiteisiin tarvittavien muutosten toimeenpanemiseksi. Uhka-arvioon ja poikkihallinnollisen yhteistyön rakenteellisiin edellytyksiin liittyvä selvitys valmis 3/2018.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön kokonaisuudistus on käynnissä. Kokonaisuus lähetetään lausunnoille arvioiden mukaan 2/2018.</p> <p><u>3. Jatkuvaa toimintaa.</u></p> <p><u>4. Jatkuvaa toimintaa.</u></p>

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

		<u>työlle.</u>		
3.3	Hyödynnetään järjestelmällisesti kouluterveyskyselyjä nuorten alkavan syrjäytymisen torjunnassa.	<u>Varmistetaan informaatio-ohjauksen keinoin, että kunnat ja maakunnat sekä oppilaitokset hyödyntävät kouluterveyskyselyn tuottamaa indikaattoritietoa kiusaamis- ja väkivaltailmiöiden seurannassa ja torjunnassa sekä turvallisuus- että hyvinvointisuunnittelussaan.</u> <u>Varmistetaan, että kunnat ja maakunnat hyödyntävät myös THL:n TEA-viisatitietoja syrjäytymisen torjunnassa.</u>	STM Muut vastuutahot: - THL (kouluterveyskyselyn toteutus) <u>- OKM</u> <u>- Kuntaliitto</u> <u>- kunnat</u> <u>- maakunnat</u>	Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, seuraavan kerran 2019. LAPE-kärkihankkeessa kehitettävä Lapset, nuoret ja väkivalta-osio toteutetaan kevään 2019 kouluterveyskyselyn yhteydessä. Kouluterveyskyselyn tulokset ovat saatavilla syksyllä 2019.
3.4	Päivitetään ikääntyneiden turvallisuusohjelma (2011).	Ikääntyneiden turvallisuusohjelma Turvallinen elämä ikääntyneille valmistui vuonna 2011 ja sisälsi lukuisia suosituksia ikääntyneiden turvallisuuden parantamiseksi. Osana sisäisen turvallisuuden strategian valmistelua päätettiin ikääntyneiden turvallisuusohjelman päivittämisestä mm. voimakkaasti ikääntyvän väestörakenteen vuoksi. Ikääntyneiden palvelujen ja hyvinvoinnin kehittämiseksi on 2010-luvulla tehty useita hankkeita ja muita toimenpiteitä, minkä vuoksi turvallisuusohjelman päivitys keskittyy tarkastelemaan ikääntyneiden onnettomuuksien ja tapaturmien määrän vähentämistä sekä kaltoinkohtelun, väkivallan ja rikosten ehkäisemistä ja torjumista.	SM - HKO	Ohjelma valmisteltu yhteistyössä toimenpiteiden vastuutahojen ja muiden sidosryhmien kanssa syksyn 2017 aikana. Käsitellään <u>Käsitelty</u> sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministeriryhmässä 15.12.2017. Toimeenpano 2018-2020.
3.5	Vahvistetaan kaupunkien kykyä ehkäistä kaupunkien sisäistä segregaatiokehitystä monimuotoisesti. Luodaan toimintamallit hyvien väestösuhteiden rakentumiselle paikallisyhteisöissä. Hyviä väestösuhteita edistämällä lisätään ihmisten hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta sekä ennalta ehkäistään väestöryhmien välisiä jännitteitä ja rikoksia.	1. Ympäristöministeriö järjestää erityisesti kunnille <u>ja ministeriöille</u> suunnatun seminaarin segregaatian ehkäisystä. Segregaatian ehkäisystä tehdään tietopankki ja toiminta-alue sisäisen turvallisuuden palveluväylään (toimenpidekokonaisuus 8) ja segregaatian ehkäisyä toimeenpannaan osana turvallisuus-suunnittelun kansallisia linjauksia (toimenpidekokonaisuus 7). 2. Kasvatetaan toimijoiden asiantuntemusta ja kerätään hyviä käytäntöjä vuorovaikutuksen, asenneilmapiirin ja vaikuttamismahdollisuuksien vaikutuksesta paikallisyhteisöjen turval-	<u>YM</u> OM - ETNO Muut vastuutahot: - ETNON jäsenorganisaatiot - alueelliset ET-	1. Seminaari järjestetään syksyllä 2018. Palveluväylän ja turvallisuus-suunnittelun linjausten osalta jatkuvaa toimintaa. 2. Toteutetaan työpaja valtakunnallisessa turvallisuusseminaarissa 1/2018. Työpajas-

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

		<p>lisuuteen. Kehitetään osana TRUST - hyvä väestösuhteet Suomessa -hanketta osaamista sosiaalisen segregaaation ehkäisemiseksi ja paikallisyhteistyön edistämiseksi. OM osallistuu maahanmuuttajille suunnatun kyselytutkimuksen suunnitteluun, jossa selvitetään hyvinvointiin ja kotoutumiseen liittyviä tekijöitä, mm. väestösuhteita.</p> <p><u>3. Lisätään eri sosioekonomisten väestöryhmien välistä vuorovaikutusta ja lisätään heikommassa asemassa olevien osallisuutta. Tuotetaan tietoa heikoimmassa asemassa olevien osallisuudesta ja hyvinvoinnista.</u></p>	<p>NOt - THL (kysely) - kunnat</p>	<p>sa kerättyä tietoa hyödynnetään väestösuhteiden tilan seurannassa 2018–2020.</p> <p>TRUST-hanke toteutetaan 1/2018 - 12/2018.</p> <p>Maahanmuuttajien hyvinvointiin liittyvä kysely toteutetaan 1/2018 - 12/2019.</p> <p><u>3. SOKRA-koordinaatio toteutetaan 10/2017-09/2020</u> <u>Tiedonkeruu heikoimmassa asemassa olevien työikäisten osallisuudesta ja hyvinvoinnista 2017. Analyysi 2018</u></p> <p><u>Tuotetaan toimintamalleja ja lupaavia käytäntöjä osallisuuden edistämiseksi.</u></p>
4.1	Laaditaan ja toimeenpannaan toimintasuunnitelma kansalaisten kriisinkestokyvyn parantamiseksi.	<p>Määritetään yhdessä uudet rakenteet huomioiva mekanismi kriisinkestokyvyn parantamiseksi sekä laaditaan ja toimeenpannaan toimintasuunnitelma.</p> <p>Maakuntaudistuksen toimeenpanon runkosuunnitelmassa on määritelty poikkihallinnollinen maakuntien varautumisen kehittämisohjelma, jonka puitteissa kehitetään maakuntien valmistelijoiden ja ohjaavien ministeriöiden yhteistyönä maakuntien kriisinkestokykyä.</p> <p><u>Valtioneuvoston TEAS-tutkimustoiminnan puitteissa toteutetaan Yksilön toimintakyky, resilienssi ja kokonaisturvallisuus -hanke vuonna 2018, jonka tuloksia voidaan hyödyntää toimintapiteen toimeenpanossa.</u></p>	<p>SM - PEO</p> <p><u>Muut vastuut:</u> <u>- Kuntaliitto</u> <u>- Huoltovarmuuskeskus</u> <u>- muut varautumisen alueellisen ja paikallisen tason toimijat</u> <u>- järjestöt</u> <u>- STM</u></p>	<p><u>Valmistelu Syksy-syksyllä 2019.</u></p>

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

		<u>Kuntaliitto toimeenpanee yhdessä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa KUJA2 -projektia, joka edistää kuntien ja maakuntien jatkuvuudenhallintaa.</u>	- OKM	
4.2	Tuotetaan ratkaisut ja suositukset yksilön valmiuksiin, osaamiseen ja tietoihin varauduttaessa erilaisiin turvallisuustilanteisiin 72 tuntia – varautumiskonseptin mukaisesti sekä hyödyntäen arjen turvallisuuteen liittyvien ohjelmien tuloksia.	72 tuntia -konsepti on suunniteltu vastaamaan urbaanin kansalaisen varautumistarpeeseen. Kotitalous on varautumisen perusyksikkö, ja omista turvallisuustaidoista, kodin paloturvallisuudesta ja kotivarasta huolehtiminen helpottaa arjen sujumista. Konsepti ohjaa varautumaan omatoimisesti 72 tunnin ajaksi: kolme vuorokautta on sekä viranomaisten että avustajajärjestöjen yleisesti tunnistama aikakehyys, jossa omatoiminen varautuminen helpottaa suuresti auttamispainetta.	SM - PEO Muut vastuut: - SPEK (koordinaatio ja koulutus)	Jatkuvaa toimintaa. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK on kevästä 2017 alkaen kouluttanut 72 tuntia - varautumiskouluttajia.
4.3	a. Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen turvallisuusosaamisen vahvistamiseen suunnattua täydennyskoulutusta kohdennetaan erityisesti varhaiskasvatuksen johtajille sekä koulujen ja oppilaitosten rehtoreille.	Opetushallitus kohdentaa opetushenkilöstön täydennyskoulutuksen haettavia määrärahoja varhaiskasvatuksen sekä koulujen ja oppilaitosten rehtoreille suunnattuun koulutukseen.	OKM Muut vastuut: - OPH - <u>kunnat</u>	Toteutetaan vuosina 2018 ja 2019.
4.3	b. Vahvistetaan lasten ja nuorten arjen turvallisuustaitojen opetusta kouluissa sekä vahvistetaan lasten ja nuorten monilukutaitoon liittyvää osaamista.	1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmauudistuksessa on vahvistettu turvallisuuteen kuuluvia elementtejä. 2. Toteutetaan Monilukutaitoa Opitaan Ilolla (MOI) -kehittämishjelma. MOI-ohjelman tavoitteena on kehittää toimintamalleja lasten monilukutaidon kehittämiseksi sekä vahvistaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön osaamista lasten monilukutaidon tukemisessa.	OKM <u>Muut vastuut:</u> - <u>kunnat</u>	1. Opetushallitus tukee uusien opetussuunnitelmien käyttöönottoa vuosina 2017 - 2019 koulutuksin ja mahdollisin tukimateriaalien avulla. 2. Ohjelma toteutetaan vuosina 2016–2018.
4.3	c. Lisätään lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua arjen turvallisuus-	Nuorisovaltuustot ja vastaavat kuntatason nuorten kuulemisen järjestelmät otetaan mukaan arjen turvallisuuteen liitty-	OKM	Toteutetaan vuodesta 2018 eteenpäin.

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

	teen liittyvään päätöksentekoon.	vään päätöksentekoon. Kuntia muistutetaan ottamaan lapset ja nuoret mukaan arjen turvallisuutta koskevaan suunniteluun ja päätöksentekoon. Nuorisovaltuustojen informoimiseen käytetään nuorisovaltuustojen ja muiden vastaavien nuorten vaikuttajaryhmien edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestöjä ja vastaavia toimijoita. Opetussuunnitelmauudistuksen yhteydessä tuetaan oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta ja aktiivisuutta koulu- ja oppilaitosyhteisöissä oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnalla. Opetushallitus järjestää vuosittain teemaan kuuluvan seminaarin sekä nostaa tematiikan keskusteluun yhteistyökumppaneittensa kanssa.	<u>Muut vastuut:</u> <u>- kunnat</u> <u>- OPH</u>	Jatkuvaa toimintaa.
4.4	Lisätään Suomen turvallisuuden kannalta merkityksellistä tutkimustietoa terrorismista ja väkivaltaisesta radikalisoitumisesta sekä hybridiuhkista.	Sisäministeriö ja sen tutkimusyhteistyön verkostokumppanit edistävät terrorismiin, väkivaltaiseen radikalisoitumiseen sekä hybridiuhkiin liittyvää tutkimusta osana valtioneuvoston yhteistä tutkimustoimintaa sekä erillishankkeissa.	SM - HKO, PO, RVL <u>Muut vastuut:</u> <u>- turvallisuustutkimuksen verkoston toimijat</u>	Jatkuvaa toimintaa.
5.1	Laaditaan ja toteutetaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten ja suomalaisen elinkeinoelämän yhteinen turvallisuuden innovaatio-ohjelma.		TEM <u>Muut vastuut:</u> <u>- BusinessFinland</u> <u>- keskeiset sisäisen turvallisuuden toimijat</u>	<u>Valmistelu käynnistyy keväällä 2018. Ohjelma valmis 12/2018 mennessä.</u> <u>Toimeenpano 2019-</u>
5.2	Viedään innovaatioiden käyttöönotto osaksi sisäasiainhallinnon tulostulosohjelmää.	Toteutetaan osana sisäministeriön tulostulosohjelmajärjestelmän kehittämistä.	SM	<u>Alkaen vuoden 2019 tulostulosuunnittelusta.</u> <u>Jatkuvaa toimintaa.</u>
5.3	Käytetään innovatiivisten julkisten	Osana turvallisuuden innovaatio-ohjelmaa.	<u>SM</u>	<u>Täsmennetään menettelyta-</u>

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

	hankintojen työkaluja ja prosesseja turvallisuuden viranomaisten ja yritysten innovaatioyhteistyön edistämiseksi.			pana osana turvallisuuden innovaatio-ohjelmaa.
6.1	Määritellään jatkuvan ennakointityön perusteella määräaikaikaiset poikkihallinnolliset sisäisen turvallisuuden tavoitteet.	Toteutetaan ennakointityön käynnistyttyä.	Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministeriryhmä	Ensimmäiset poikkihallinnolliset teemat syksyllä 2018. Jatkuvaa toimintaa.
6.2	Tavoitteisiin etenemisen keinoja määriteltäessä korostetaan hallinnonalarajat ylittävää, verkostomaista yhteistyötä.		Muut vastuut: - sisäisen turvallisuuden strategian ohjausryhmä - keskeiset viranomaiset ja muut toimijat	
6.3	Sisäisen turvallisuuden viranomaisten toimintaa priorisoidaan sen mukaisesti, mihin ilmiöihin voidaan tehokkaimmin vaikuttaa kunkin viranomaisen omilla ja yhteisillä toimenpiteillä.	Toteutetaan osana tulosohjausta sekä toiminnan ja talouden suunnittelua.	SM Muut vastuut: - OM - Tulli	Alkaen vuoden 2020 tulosuunnittelusta.
6.4	Kehitetään rikosoikeusjärjestelmän prosessimaista ohjausjärjestelmää siten, että esitutkinta- ja syyttäjäviranomaisten, tuomioistuinlaitoksen ja rikosseuraamuslaitoksen yhteistyö ja vaikuttavuus optimoidaan analysoidyn tutkimustiedon perusteella	Hyödynnetään toimenpiteen 3.1 tuloksia. OM ja SM lisäävät yhteistyötä mm. rikosprosessiviranomaisten tulosohjauksessa.	OM Muut vastuut: - SM/PO	Jatkuvaa toimintaa. OM ja SM lisäävät yhteistyötä mm. rikosprosessiviranomaisten tulosohjauksessa.
6.5	Kehitetään poikkihallinnollista osaa-	Toteutetaan tarkastelu osana sisäministeriön hallinnonalan	SM	Käynnistyy vuonna 2018.

	mista viranomaisten toiminnan johtamisessa kehittämällä virkanimitysmenettelyjä, tehtäväkiertoja ja urapolkuja siten, että ne tukevat monialaisen osaamisen kehittämistä.	henkilöstöpolitiikan kehittämistä. Varmistetaan osaamisen kehittyminen yhteistyössä muiden turvallisuusviranomaisten henkilöstöhallinnon kanssa.	Muut vastuut: - turvallisuusviranomaiset	
7.1	Tuotetaan suositukset sisäisen turvallisuuden kirjaamisesta maakuntien ja kuntien strategioihin sekä yhtenäistään kuntien ja maakuntien turvallisuussuunnittelu osaksi sähköisiä hyvinvointikertomuksia. Työn lähtökohdina ovat sisäministeriön julkaisu Päätöksiä turvallisuudesta (2014) sekä sosiaali- ja terveysministeriön suositukset Tunnista, turvaa ja toimi (2008). Hyödynnetään varautumisen alueellisen tason yhteensovittamisen järjestäminen ja valmistelu maakunnissa -hankkeen tuotokset.	Sisäisen turvallisuuden strategian ohjausryhmän alaisuuteen asetetaan työvaliokunta, jonka tehtävänä on valmistella turvallisuussuunnitteluun liittyviä asioita. Ohjausryhmä vahvistaa työvaliokunnan valmistelemat turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset, joita toimeenpannaan informaatio-ohjauksena maakunnissa ja kunnissa sekä maakuntien ja valtion välisissä neuvotteluissa. Linjaukset vahvistetaan määräjäksi. Linjauksissa määritellään toimenpiteet, toimintamallit, tavoitteet ja indikaattorit, joita edistetään osana alueellista ja paikallista turvallisuussuunnittelua. Linjaukset sovitetaan yhteen alueellisen yhteisen varautumisen linjausten kanssa.	<u>SM</u> <u>Muut vastuut:</u> <u>- sisäisen turvallisuuden strategian ohjausryhmä</u> <u>- STM</u> <u>- OM/RTN</u> <u>- Kuntaliitto</u>	<u>Sisäministeriö asettaa ohjausryhmän työvaliokunnan 3/2018.</u> Ensimmäiset turvallisuussuunnittelun linjaukset valmistellaan kevätkaudella 2018, jonka jälkeen jatkuvaa toimintaa.
7.2	Määritellään indikaattorit, jotka tuottavat tarkoituksenmukaista tietoa sisäisen turvallisuuden tilasta kunnissa ja maakunnissa.	Valmistellaan osana analysointi- ja ennakointityötä siten, että siinä tunnistettujen sisäisen turvallisuuden keskeisten ilmiöiden mittarit ja ennakointityökalut ovat hyödynnettävissä myös maakuntatasolla. <u>Kansallisia linjauksia laadittaessa kiinnitetään huomiota saatavilla olevaan indikaattoritietoon väkivaltailmiöistä, kuten henkeen ja terveyteen kohdistuneista rikosilmoituksista sekä kouluterveyskyselyn väkivalta- ja kiusaamistiedoista.</u>	SM <u>Muut vastuut:</u> - STM - maakunnat - kunnat <u>- OM/RTN</u> <u>- Kuntaliitto</u>	Syyskuu 2018.
7.3	Tuetaan ja edistetään maakuntien sisäisen turvallisuuden tehtävien organisoimista. Hyödynnetään testattujen hyvien käytäntöjen, kuten Lapin turvallisuusverkoston ja Pirkanmaan turvallisuusklusterin, toimintamalleja. Yhteistyöverkoston kautta luodaan	Tuotetaan suositukset maakunnille turvallisuustoiminnan organisoimiseksi yhteistyössä maakuntien ja muiden alueellisen tason toimijoiden kanssa. <u>Maakuntaudistuksessa varmistetaan, että turvallisuuden edistämisestä tulee kiinteä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja että maakuntiin muodostuu rakenne ja nime-</u>	<u>SM</u> Muut vastuut: - viranomaiset - maakunnat - kunnat	

muutokset versioon 4.12.2017 punaisella

	<p>alueellisia tiedonvaihdon ja ongelmanratkaisun verkostoja viranomaisien, yritysten, oppilaitosten ja järjestöjen välillä sekä edistetään uusien turvallisuutta parantavien tuotteiden ja palveluiden syntyä.</p>	<p><u>tään vastuuhenkilöt turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuutta johtamaan ja toteuttamaan.</u></p> <p><u>Toteutetaan osana kohdassa 7.1. määritellyn työvaliokunnan työtä yhteistyössä tarvittavien tahojen kanssa.</u></p>	<p>- STM - OM/RTN</p>	
8.1	<p>Perustetaan sisäisen turvallisuuden palveluväylä, joka toimii vuorovaikutteisena yhteistyöalustana asiantuntijoille, sidosryhmille ja kansalaisyhteiskunnalle sekä strategian toimeenpanon seurannan kanavana.</p>	<p>Palveluväylän valmistelu on käynnistynyt syksyllä 2017 laajas- sa verkostoyhteistyössä tulevia käyttäjiä edustavien tahojen kanssa.</p>	<p>SM</p>	<p>Valmistelutyöpajat toteutettu syksyn 2017 aikana.</p>
8.2	<p>Palveluväylän hallinnoinnin päävastuu on sisäministeriöllä, mutta sisällön tuotannosta vastaa laaja poikkihallinnollinen ryhmä, jossa ovat edustettuina kaikki sisäisen turvallisuuden strategiatyöhön kytkeytyvät toimijat (viranomaiset, elinkeinoelämä, järjestöt, tutkimuslaitokset)..</p>	<p>Palveluväylä toteutetaan palvelumuotoilun keinoin ketterällä kehityksellä, jotta sillä pystytään tarjoamaan paras mahdollinen lisäarvo valtakunnalliselle, alueelliselle ja paikalliselle sisäisen turvallisuuden verkostoyhteistyölle.</p>	<p>Muut vastuutahot: - viranomaiset - sisäisen turvallisuuden verkostoyhteistyöhön osallistuvat toimijat</p>	<p>Hankinta käynnistynyt 2/2018.</p> <p>Ensimmäinen tuotantoversio käytössä keväällä 2018. Tämän jälkeen jatkuvaa toimintaa.</p>
8.3	<p>Palveluväylä kerää yhteen sisäisen turvallisuuden strategiaan liittyvät hankkeet, kokeilut, toimintamallit, informaation, sosiaalisen median ja tutkimuksen. Sisältö käsittää lisäksi erilaisten verkostojen sekä seminaarien tietoja. Sisältö jäsentyy ilmiölähtöisesti.</p>	<p>Sisäministeriö on käynnistänyt palveluväylän hankinnan palveluntuottajan kanssa 2/2018.</p>		